

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

בפני כב' הנשיא רון שפירא

מעוררים

1. פלוני
2. אלמונית
3. קטינה
ע"י ב"כ עו"ד נעמי קסל ואח'

נגד

משיב

משרד הפנים - רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול,
היחידה המשפטית.
ע"י פרקליטות מחוז חיפה אזרחית ומנהלית

פסק דין נוסח מותר לפרסום

בשים לב לעובדה שמדובר בדיון בעניינה של קטינה ניתן פסק הדין הכולל את פרטי העותרים בדלתיים סגורות והוא אסור לפרסום עם הפרטים המזהים של הצדדים להליך. במקביל נחתם נוסח זה המותר לפרסום ללא פרטים מזהים.

הרקע לערעור:

לפני ערעור על פסק הדין של בית הדין לעררים בחיפה בערר 4351-22 (כב' הדיין אילן חלבגה) מיום 12.07.23, אשר דחה את הערר נגד החלטת המשיב מיום 8.11.22 במסגרתה נדחה ערר פנימי על החלטת המשיב אשר דחתה את בקשת העוררת 3 (להלן: "העוררת" או "הקטינה") למתן מעמד מכוח נוהל מתן מעמד לנין של יהודי, זאת נוכח אי עמידתה בתנאי הנוהל שמספרו 5.2.0027, המסדיר את הטיפול במתן מעמד לנין של יהודי (להלן: "הנוהל").

העורר 1, אזרח אוקראינה, נכד ליהודי, נשוי לעוררת 2, אזרחית אוקראינה (להלן: "העוררים" או "ההורים"), ולהם שני ילדים – פ' (להלן: "האח"), יליד 2004, והעוררת, ילידת 2008. ביום 28.05.18 נכנסה המשפחה לישראל וקיבלו אשרת שהייה. העוררים (נכד ליהודי ובת זוגו) קיבלו מעמד מכוח חוק השבות, התש"י – 1950 (להלן: "חוק השבות"), ושני ילדיהם שהגיעו עמם, העוררת והאח, קיבלו רישיונות ישיבה ארעיים מסוג א/5 בתוקף לשנה מכוח הוראות נוהל מתן מעמד לנין של יהודי. ביום 20.08.18, בטרם חלפו 3 חודשים ממועד כניסתם, יצאו שני הילדים, העוררת והאח, מישראל. העוררת לא שבה לישראל אלא בחלוף ארבע וחצי שנים. משך למעלה מ-3 שנים חיו העוררת ואחיה במדינת מולדתם וההורים נסעו לסירוגין לביקורים אצל ילדיהם. ביום 12.02.22, בחלוף כ-3 שנים מהמועד בו

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

פקעה אשרת השהייה הזמנית של האח ולאחר שבתקופה זו חי במדינת מוצאו, נכנס האח לישראל. לאח ניתן רישיון שהייה ארעי מסוג א/5 התקף לשנה מיום 16.05.22 (לטענת המשיב הרישיון ניתן בטעות).

ביום 8.5.22 ביקש האב להזמין את העוררת לישראל ולהסדיר מעמדה בארץ מכוח נוהל מתן מעמד לנין של יהודי. לצורך בחינת הבקשה נערך לעוררים, ההורים, ראיון, במהלכו הסבירו כי בחרו להחזיר את ילדיהם לארץ הולדתם ונתינותם לאחר שהייה של כשלושה חודשים בישראל, מכיוון שהילדים חוו קשיי התאקלמות בארץ. כן הסבירו כי העוררת חיה עם סבתה, למדה באמצעות הזום, וכיום היא מעוניינת להתגורר בישראל. ביום 4.8.22 ניתנה החלטת המשיב הדוחה את הבקשה להסדרת כניסתה ומעמדה של העוררת בישראל מכוח נוהל מתן מעמד לנין של יהודי, מאחר שהעוררת עזבה את הארץ כשלושה חודשים אחרי קבלת המעמד ומאחר שאין השתקעות. ביום 18.08.22 הגישו ההורים ערר פנימי על החלטתה ובקשה לאיחוד המשפחה מטעמים הומניטריים. הערר נדחה ביום 8.11.22 לאחר שנקבע שנוכח עזיבתה של העוררת את הארץ ושהייתה הממושכת מחוץ למדינה ללא הוריה, כאשר מרכז חייה היה ונותר מחוץ לישראל, לא מתקיימת בעניינה תכלית הנוהל. על החלטתה זו הוגש הערר לבית הדין לעררים.

בית הדין דחה את הערר תוך שקבע כי נין של יהודי אינו זכאי למעמד עולה מכוח חוק השבות וכן לא לאזרחות מכוח חוק האזרחות, התשי"ב – 1952. עם זאת, מדינת ישראל הרחיבה את מעגל הזכאים ביחס לנכד של יהודי שעולה לישראל מכוח חוק השבות ומגיע עם ילדו הקטין באופן שיוסדר מעמדו בכפוף להוראות הנוהל. הרציונל העומד בבסיס הסדר זה הוא שמירת התא המשפחתי הקיים ערב עלייתם לישראל. נקבע כי העוררת אינה עומדת בתנאי הנוהל בשל העדר קיום מרכז חיים משותף עם הוריה בישראל ולפיכך לא נפל פגם בהחלטת המשיב. לצד זאת נקבע כי בנסיבות העניין ונוכח טענות העוררים, באפשרותם להגיש בקשה למתן מעמד לעוררת מטעמים הומניטאריים.

טענות הצדדים:

העוררים טוענים כי העוררת הינה קטינה בת 14, שנכנסה ארצה בשנת 2018 יחד עם הוריה שקיבלו מעמד עולה ואזרחות ישראלית ואחיה קיבל מעמד ארעי במסגרת הנוהל. העוררת החלה ללמוד בבית ספר בישראל, אך בשל קשיי קליטה קשים ביותר הוחזרה לאחר כשלושה חודשים על ידי הוריה יחד עם אחיה לאוקראינה לשהות עם סבתם, עד אשר יצליחו הוריה למצוא כאן פרנסה הולמת ולספק את צרכי הילדים ולתמוך בהם. ההורים התכוונו להשיב את העוררת ואחיה לארץ אך בתחילת שנת 2020 פרצה מגפת הקורונה שמנעה החזרתם לישראל בשל ההנחיות בישראל שלא התירו כניסתם של קטינים לא מחוסנים. לאחר שבנם חוסן הוא שב לישראל והושב לגדרי הנוהל ואילו הקטינה שטרם חוסנה לא יכולה הייתה לשוב. בפברואר 22' פרצה מלחמה באוקראינה והקטינה נותרה לבדה עם

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

1 סבתה שמצבה הרפואי הלך והתדרדר. בקשת העוררים לכניסת הקטינה ארצה והסדרת מעמדה מכוח
2 נוהל נין ליהודי נדחתה וגם ערר פנימי שהוגש. על ההחלטה הוגש ערר לבית הדין, אשר דחה את הערר.
3
4 לטענת העוררים, קביעת בית הדין כי קיומו של מרכז חיים משותף הוא דרישה הכרחית שבלעדיה יש
5 לדחות את הבקשה, כאשר הדבר אינו מעוגן בנוהל, בטעות יסודה. נטען כי יישום נכון של הנוהל מחייב
6 שקילת שיקולים נוספים, לרבות הזכות לחיי משפחה, טובת הקטינה וגילה הצעיר, והטעמים בגינם
7 לא התקיים מרכז חיים משותף לתקופה מסוימת. נטען כי העוררת ואחיה נכנסו עם הוריהם לישראל
8 ביום 28.05.18, אך בשל קשיי קליטה של הילדים וקשיי קליטה של ההורים במציאת עבודה
9 והשתלבות, החליטו ההורים להשיב את הקטינים לאוקראינה עד אשר ימצאו דירה מתאימה וישתלבו
10 בעבודה מסודרת. הם לא ידעו שהוצאת הילדים מישראל תוציא אותם מגדרי הנוהל. בחודש אוגוסט
11 2018 לקחה האם את הילדים לאוקראינה לאמה, סבתם של הילדים. ההורים מצאו דירה ועבודות
12 ומצבם הכלכלי השתפר מעט. הילדים נשארו להתגורר אצל סבתם באוקראינה והמשיכו ללמוד בבית
13 הספר שם. ההורים שמרו על קשר טלפוני תמידי ורציף עם הילדים וביקרו אותם באופן תדיר. בתחילת
14 שנת 2020 עלה בידי ההורים להכין בסיס לחזרת הילדים ארצה. האם רכשה כרטיס לאוקראינה כדי
15 להביאם לישראל אך אז פרצה מגפת הקורונה והאם חזרה בעצמה מאוקראינה ללא הילדים בשל
16 מגבלות הקורונה כלפי מי שלא חוסן. לאחר שקיבל חיסון נגד קורונה חזר האח לישראל ביום 12.02.22
17 והעוררת שטרם חוסנה נשארה באוקראינה. האח קיבל מעמד מכוח נוהל נין ליהודי. ביום 24.02.22
18 פרצה מלחמה באוקראינה. העוררים פנו שוב אל המשיב וביקשו את כניסתה של העוררת והסדרת
19 מעמדה בישראל. ביום 16.05.22 נערך להם ראיון וביום 04.08.22 ניתנה החלטת המשיב המסרבת את
20 כניסת העוררת ארצה. כאמור, גם ערר פנימי נדחה וכך גם ערר לבית הדין לעררים.

21
22 העוררים טוענים כי חוק השבות מעניק מעמד עולה ואזרחות ישראלית לנכד ליהודי ובהתחשב בכך
23 שישנם קרובי משפחה נלווים לזכאי שבות, אשר אינם זכאי שבות כשלעצמם, גיבש המשיב נהלים
24 תומכים לחוק השבות. לטענת העוררים, הנוהל קובע כי קטין העומד בתנאי הנוהל יקבל רישיון מסוג
25 א/5 שיוארך בכל שנה בכפוף לבחינת מרכז חייו של הקטין בישראל, למשך 3 שנים לאחריו יוכל
26 להגיש בקשה לאזרחות או למעמד קבוע. עוד קובע הנוהל כי במידה ולא מתקיים אחד או יותר
27 מהתנאים המפורטים לעניין הארכת הרישיון בשנה נוספת, ובהם דרישת מרכז החיים בישראל, יש
28 להעביר את הבקשה להתייעצות עם דסק אשרות במטה המשיב. לא נקבע בנוהל כי באי קיום מרכז
29 חיים בישראל תדחה הבקשה, אלא שיש להעביר את הבקשה להתייעצות במטה. נטען כי שגה בית
30 הדין כאשר קבע בפסק דינו כי העדר קיום מרכז חיים משותף בישראל מאיין את התכלית שלשמה
31 הותקן הנוהל ומאין כל נתון ושיקול אשר לו טוענים העוררים לרבות הזכות לחיי משפחה. נטען כי
32 אין חולק שהנוהל קובע כי בטרם יוארך הרישיון במסגרת הנוהל יש לבחון מרכז חיים משותף בישראל
33 ואולם הנוהל אינו קובע כי מי שלא הראה מרכז חיים משותף תדחה בקשתו, אלא שיש להתייעץ עם
34 מטה המשיב לצורך הפעלת שיקול דעת בעניין זה. זאת, בין השאר לנוכח תכלית הנוהל, שהיא שמירה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין ההגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

1 על תא משפחתי שהיה קיים ערב עלייה ולא דווקא אחריה. נטען כי העדר מרכז חיים אינו תנאי
2 בלעדיו אין, אינו מאיין את תכלית הנוהל ואינו עומד מול כל שיקול אחר שקיים, כפי שקבע בית הדין.
3 הנוהל מותיר למטה המשיב את שיקול הדעת האם הנסיבות הפרטניות מצדיקות הארכת/חידוש
4 הרישיון גם אם הייתה תקופה בה חסר מרכז חיים בישראל. תכלית הנוהל שמירה על תא משפחתי
5 שהתקיים לפני העלייה. דחיית בקשת העוררים בשל העדר מרכז חיים משותף תוך התעלמות
6 מהנסיבות שצוינו בבקשה עומדת בסתירה לתכלית הנוהל שנועד לאפשר שמירת התא המשפחתי
7 שהיה קיים ערב העלייה. אין חולק כי ערב העלייה התגוררו כל בני המשפחה יחד, הם עלו יחד ורצו
8 להמשיך כאן את חייהם המשותפים יחד. ההחלטה שלא להשיב את הקטינה לגדרי הנוהל גורמת
9 לפירוד ופירוק כפוי של משפחות עולים בניגוד לתכלית הנוהל ועשויה לגרום לעזיבתם. נטען כי פרשנות
10 המשיב את הנוהל אינה סבירה וגורמת לפירוד בין בני המשפחה. על המשיב להפעיל שיקול דעת ולבחון
11 את כלל הנסיבות וקיומו או אי קיומו של מרכז חיים אינו תנאי שמאיין את תכלית הנוהל. המשיב לא
12 מתייחס בהחלטתו לטובת הקטינה ולהפרדה בין הקטינה להוריה. הרציונל של טובת הקטין ושמירה
13 על שלמות המשפחה היה צריך להיבחן.

14 עוד טוענים העוררים כי שגה בית הדין בהתעלמו מטענות העוררים לעניין טובת הקטינה ומטענותיהם
15 לעניין גילה הצעיר ובחינת שיקולים אלה במסגרת הנוהל ולא מחוצה לו. בנהלים אחרים העוסקים
16 בהבאת קטינים לישראל נקבע מפורשות שאין לזקוף פרידה בין ההורה לבין ילדיו לרעת הקטין בכל
17 הקשור בהסדרת מעמדו. בית הדין התעלם מטענות העוררים לעניין טובת הקטינה ומהטענה כי בנהלי
18 המשיב האחרים המאפשרים הגעתם ארצה של קטינים נלווים ישנה הבחנה ברורה בין קטינים עד גיל
19 15, לגביהם גם אם הקטין לא היה בחזקת הורה קודם לכן נקבע כי יש להכניסו כקטין נלווה, לבין
20 קטין מעל גיל 15. היה על בית הדין לבחון את טובת הקטינה ואת גילה הצעיר כחלק מהשיקולים
21 להסדיר את מעמדה במסגרת הנוהל. אין מדובר בשיקול הומניטארי בלבד. ראוי היה אף להתחשב
22 בקשיי הקליטה שפקדו את המשפחה והיה על בית הדין לשקול אותם ולהתחשב בהם בהחלטתו. בית
23 הדין לא התחשב גם בכך שמדובר במשפחת עולים שאינה דוברת השפה ולא היה לה במי להיעזר ועל
24 מי להסתמך ולא היו מודעים להוראות הנהלים. נטען כי הגבלות הקורונה שלא אפשרו לקטינים לא
25 מחוסנים להיכנס לישראל היו בתוקף עוד בינואר 22' ולכן היה על המשיב לקחת בחשבון גם את אי
26 יכולתה של הקטינה להיכנס לישראל. נטען כי גם בעניין זה עמדת בית הדין אודות התנהלות מצופה
27 מהעוררים תמוהה ותלושה מהמציאות. נטען כי השיקולים לעניין קשיי הקליטה של העוררים ולעניין
28 מגפת הקורונה שמנעה חזרת הקטינה לישראל היו צריכים להילקח בחשבון בעת מתן ההחלטה. כן
29 נטען כי שגה בית הדין בקבלת עמדת המשיב כי מתן מעמד לאחי הקטינה מקורו בטעות ואינו מצדיק
30 הסדרת מעמדה של הקטינה, שכן המשיב ממשיך ומאריך את תוקפו של הרישיון של אחי הקטינה.
31 נטען כי בהחלטה נקבע כי העוררים החזירו את הקטינה ואחיה לאוקראינה על מנת שיוכלו להמשיך
32 בלימודיהם, זאת כאשר נטען בפני המשיב כי היה זה בשל המציאות הקשה אליה נקלעו עת ניסו
33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

להיקלט בארץ, מציאות שפגעה אף בילדים עצמם. נטען כי גם העובדה שחזרת הקטינה התעכבה בשל מגפת הקורונה ולאחר מכן מנע המשיב את כניסתה לא מוזכרת בהחלטה.

העוררים טוענים כי סעיף ד.2.ד. לנוהל קובע כי במידה שלא מתקיים אחד התנאים (בהם דרישת מרכז חיים משותף של הקטין עם הוריו), יש להעביר את הבקשה להתייעצות עם דסק אשרות במטה. לכן נטען כי הנוהל אינו מאפשר ללשכה לדחות על הסף את הארכת/חידוש הרישיון אלא מחייב התייעצות עם המטה. נטען כי בהחלטת המשיב אין כל אזכור שכך נעשה, שכן סגנית מנהלת הלשכה מציינת בהחלטה שמדובר בהתייחסותה ולא בהתייחסות לאחר התייעצות עם מטה המשיב. לכן גם מטעם זה טעה בית הדין באי פסילת ההחלטה. בית הדין קבע בפסק דינו כי ב"כ המשיב הודיעה במסגרת הדיון שנעשתה התייעצות עם המטה ודי בהודעה זו שכן לפי חוק חופש המידע אין חובה של רשות ציבורית למסור מידע בדבר דיונים פנימיים ותרשומת של התייעצות פנימית. נטען כי הפניית בית הדין לחוק חופש המידע בטעות יסודה שכן אין רלוונטיות לכך בשאלה אם קוימה חובת ההתייעצות המופיעה בנוהל. אין מדובר בבקשה לחופש מידע וחובתה של הרשות במסגרת ההחלטה לציין זאת, ככל שאכן הייתה התייעצות. כתב התשובה לערר בבית הדין גם אינו מזכיר דבר לעניין התייעצות שקוימה עם המטה. תשובה בעלמה שהשיבה ב"כ המשיב במהלך הדיון אינה יכולה להוות ראיה כי חובת ההתייעצות המופיעה בנוהל התקיימה. כאשר מדובר בהחלטה מנהלית המגלמת בתוכה פגיעה משמעותית בזכויות אדם כמו אי הסדרת מעמדה של קטינה בת 14 בישראל יחד עם הוריה הישראליים אין זה ראוי כי ההחלטה תתקבל ללא קיום חובת ההתייעצות בהתאם לנוהל. ההליך התקין מחייב תיעוד מתאים המצביע על כך שקוימה חובת ההתייעצות, דבר שלא נעשה לא במסגרת ההחלטה ולא במסגרת כתב התשובה. בכתב התשובה לערר הנוכחי מתייחס המשיב לראשונה לקיום חובת ההתייעצות הקבועה בנהלי המשיב.

בנוגע לבקשה הומניטארית טוענים העוררים כי הפניית הקטינה לוועדה הומניטארית כאשר היא שוהה בישראל ללא מעמד ואין הבטחה שמעמדה יוסדר אינה נחשבת לפתרון ראוי. הפתרון הראוי והנכון שעולה בקנה אחד עם טובת הקטינה והרציונל של נהלי המשיב שלא מאפשרים את ההפרדה הזו בין בני המשפחה, הוא לאפשר את השבתה לגדרי הנוהל והסדרת מעמדה בהתאם לו.

המשיב טוען כי פסק הדין של בית הדין לעררים מפורט ומנומק, ניתן כדין ובדין, ולא נפל בו פגם המצדיק התערבות ביהמ"ש. נטען כי נוהל הטיפול במתן מעמד לנין של יהודי מסדיר את אופן הטיפול בבקשותיהם של נינים ליהודים לקבלת מעמד בארץ. חוק השבות קובע את זכות הכניסה לישראל ליהודי, בנו ונכדו ובני זוגם (סעיף 4א(א)). לנין ליהודי לא מוקנית זכות דומה לכניסה לישראל ושהייה או כל זכות אחרת. עם זאת, על מנת שלא לקרוע משפחות וכדי לאפשר שמירה על מרכז חיים משותף לתא משפחתי, גם מקום בו נכד ליהודי מבקש לעלות לישראל עם משפחתו הגרעינית, נקבע ההסדר המעוגן בנוהל מתן מעמד לנין של יהודי. סעיף 2 לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב – 1952 (להלן: "חוק הכניסה"), מקנה לשר הפנים סמכות רחבה ליתן רישיונות לישיבה בישראל לפי שיקול דעתו ובמסגרת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

שיקול דעתו נקבע הנוהל המסדיר את התנאים לטיפול בבקשות למתן מעמד לנין של יהודי בנסיבות מוגדרות: נין שהוא קטין; הנין הגיע ארצה ושוהה בה במהלך כל התקופה עם הוריו; מתן המעמד נדרש לשם מניעת הפרדתו מהוריו ומניעת פיצולו של התא המשפחתי. מדובר בהליך מדורג במסגרתו ניתן לנין של יהודי רישיון לישיבת ארעי מסוג א/5 שתקף לשנה, שניתן להאריכו במשך 3 שנים ובתום 3 שנים ניתן להגיש בקשה לקבלת אזרחות ישראלית או רישיון לישיבת קבע בישראל. בכל שנה, בטרם מאושרת הארכת האשרה, יש לבדוק את מרכז חייו של הקטין ולוודא שמרכז החיים הן של הקטין והן של הוריו הוא בישראל. זאת לשם מניעת הפרדת הקטין מהוריו זכאי השבות החיים בישראל ומניעת פיצול מרכז חיי בני התא המשפחתי.

לטענת המשיב, העוררים לא הצביעו על פגמים בפסק הדין של בית הדין לעררים המצדיקים התערבות בהחלטת הערכאה המקצועית המוסמכת. פסק הדין של בית הדין נכון ולא נפלה בו טעות. עניינם של העוררים נבחן לגופו הן על ידי הגורמים המוסמכים אצל המשיב והן על ידי בית הדין. אין חולק כי מרכז חיי העוררת לא היה בישראל והיא שהתה בישראל רק פעם אחת למשך כ-3 חודשים בלבד. לכן הערר נדחה בצדק. באפשרות העוררת להגיש בקשה למתן מעמד מטעמים הומניטאריים, שהם הטעמים העומדים בבסיס הבקשה. פסק הדין של בית הדין מידתי ומאוזן ונקבע על בסיס עובדות שאינן שנויות במחלוקת שהעוררת לא קיימה מרכז חיים בישראל ושהתה בישראל רק כ-3 חודשים בשנת 2018 ושבה רק לאחרונה. הדרישה לקיומו של מרכז חיים משותף בישראל הינה תנאי יסודי בנוהל המבטא את התכלית לשמה נקבע הנוהל. הזכות המוענקת לנינה של יהודי לקבלת מעמד מתגבשת במועד קונקרטי וברור – מועד עליית הורהו זכאי השבות. בהמשך לכך המעמד שניתן לנין יוארך אם ימשיכו להתקיים כל התנאים שבנוהל באופן רציף החל ממועד גיבוש הזכות ובמשך כל שנה ושנה. העוררת עזבה את ישראל בחלוף כ-3 חודשים ממועד כניסתה וכלל לא ביקשה הארכת תוקף רישיון ישיבת הארעי ולכן רישיון הישיבה שניתן לה עם כניסתה פקע ובפני המשיב כלל לא עמדה בקשה להארכת תוקף רישיון הישיבה. לא התבקשה הארכת תוקף הרישיון מעבר לשנה הראשונה וממילא לא הושלמו 3 השנים שנקבעו בנוהל. העוררים פנו בשנית להסדרת מעמדה של העוררת רק בחלוף למעלה מ-4 שנים במהלכן מרכז חיי העוררת היה מחוץ לישראל. לכן הבקשה אינה נכנסת בגדר נוהל מתן מעמד לנין של יהודי. טענות העוררים בדבר טובת הקטינה וגילה כיום וכן טענותיהם בדבר מצבה הרפואי של סבתה ומצב הלוחמה באוקראינה אינן רלוונטיות לעניין מעמדו של נין ליהודי ומקומן להיבחן במסגרת בקשה להסדרת מעמד מטעמים הומניטאריים, כפי שציין בית הדין לעררים.

עוד טוען המשיב כי המעמד לאחיה של העוררת ניתן בטעות ואינו מצדיק מתן מעמד לעוררת מכוח הנוהל, כפי שקבע בית הדין. נטען כי גם טענות העוררים הנוגעות למגבלות כניסה לישראל בשל מגפת הקורונה נדחו בצדק על ידי בית הדין. מגבלות אלו הוסרו זה מכבר והעוררת יצאה מישראל בשנת 2018, זמן רב בטרם פרצה המגיפה. כמו כן, לא הוצגו ראיות כלשהן לתמיכה בטענות בדבר מגבלות כניסה בהן נתקלה העוררת או ניסיונותיה להתמודד עמן. נטען כי המשיב מילא אחר הוראות הנוהל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

ולא נפל פגם בהחלטתו. לכן פסק דינו של בית הדין לעררים ניתן כדין ולא נפל בו פגם המצדיק התערבות. עוד נטען כי הנוהל הוא נקודתי למועד העלייה של הנכד ומשפחתו ולא ניתן להחילו כעת, כארבע שנים לאחר מכן. הנוהל מצומצם בגלל הזכות הניתנת. יש מסלול אחר שניתן לבקש בו מעמד. אלה טעמים הומניטאריים שלא נכללים בגדר הנוהל שהוא ברור וקובע תנאים בסיסיים שנובעים מהתכלית שלו. התכלית לא מתקיימת כאן כי ההורים עלו לארץ ושהו בישראל והקטינה עזבה את ישראל אחרי 3 חודשים והם לא חיו ביחד בישראל. תכלית הנוהל לאפשר להם לחיות יחד בישראל. לא ניתן כעת להחילו כי התכלית שלו היא רק לאפשר את העלייה המשותפת של בני המשפחה.

המשיב טוען כי חובת ההתייעצות קוימה. טענות העוררים כי לא התקיימה חובת ההתייעצות נטענה בעלמה. כל התיק הועבר למטה. המסמכים נקראו על ידי המטה. התקבלה התייחסות המטה והחובה הזו קוימה במלואה.

דיון והכרעה:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתי למסקנה כי יש לקבל את הערעור ולהורות למשיב ליתן לעוררת 3 מעמד מכוח הנוהל שבנדון. כפי שיובהר, סבור אני כי ההחלטה נשוא ערעור זה אינה מביאה לידי ביטוי את ערך שמירת התא המשפחתי במציאות מורכבת ובאמצעים שניתן לשמר תא משפחתי היום, גם בתנאי ריחוק גאוגרפי, בשונה מהעבר. ההחלטה מהווה, בפועל, סנקציה בלתי מידתית (שלא לומר בלתי אנושית) למשפחה ככלל ולקטינים בפרט. לגישת בית משפט זה הליך של הסדרת מעמד מטעמים הומניטאריים אינו מהווה חלופה ראויה ואינו מרפא את הפגם שבהחלטת המשיב. בנסיבות אלו סבור בית משפט זה כי יש לקבל את הערעור, כפי שיפורט.

סעיף 4א(א) לחוק השבות קובע כי: "הזכויות של יהודי לפי חוק זה והזכויות של עולה לפי חוק האזרחות, תשי"ב – 1952, וכן הזכויות של עולה לפי כל חיקוק אחר, מוקנות גם לילד ולנכד של יהודי, לבן זוג של יהודי ולבן זוג של ילד ושל נכד של יהודי; להוציא אדם שהיה יהודי והמיר דתו מרצון". כפי שטוען המשיב, סעיף 4א(א) לחוק השבות אינו מעניק לנין ליהודי זכות דומה לכניסה וקבלת מעמד בישראל [בג"צ 11678/04 ורסקין ואח' נ' שר הפנים (08.02.2005)].

סעיף 1 לחוק הכניסה לישראל קובע כי:

"(א) מי שאיננו אזרח ישראלי, תהיה כניסתו לישראל על פי אשרת עולה או על פי אשרה לפי חוק זה.

(ב) מי שאיננו אזרח ישראלי או בעל אשרת עולה או תעודת עולה, תהיה ישיבתו בישראל על פי רשיון ישיבה לפי חוק זה".

סעיף 2 לחוק הכניסה לישראל מסמיך את שר הפנים לתת אשרות ורישיונות מכוחו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

שיקול הדעת הנתון למשיב בהענקת זכאות אשרות ורישיונות לישיבת קבע הוא רחב ביותר. עם זאת, על המשיב, ככל רשות מוסמכת על פי דין, להפעיל את שיקול דעתו באורח סביר. בית המשפט לא יחליף ככלל את שיקול דעתה של רשות מנהלית בשיקול דעתו שלו, וכל עוד החלטת הרשות אינה נגועה בחוסר סבירות קשה, בשיקול זר או באפליה, לא יתערב בית המשפט בה [בג"ץ 8047/11 סובול נ' משרד הפנים (17.02.2013)]. השר נתון לביקורת שיפוטית ולכן עליו לקבוע קריטריונים להפעלת שיקול הדעת כראוי, כפי שעשה בנהלים השונים.

כדי לאפשר שמירה על אחדות התא המשפחתי, כאשר נכד ליהודי עולה לישראל מכוח חוק השבות ומגיע ארצה עם ילדו הקטין, שהינו נין של יהודי, מתאפשרת הסדרת מעמדו של הקטין בכפוף לעמידתו בתנאי נוהל הטיפול במתן מעמד לנין של יהודי, וזאת על מנת לאפשר את שמירת התא המשפחתי הקיים ערב עלייתם ארצה (סעיף א' לנוהל). בהתאם לנוהל, כאשר מדובר בקטין, נין ליהודי שהוריו הוכרו כזכאי שבות, אשר הגיע ארצה עם הוריו שקיבלו מעמד כעולים, יינתן למבקש רישיון לישיבת ארעי מסוג א/5 למשך שנה. בתום שנה ברישיון לישיבת ארעי מסוג א/5 ובהעדר מניעה בהתאם להוראות הנוהל, יוארך תוקף הרישיון בשנה נוספת ובסך הכול 3 שנים במצטבר. בכל שנה בטרם יוארך תוקף הרישיון, יש לבדוק כי הנין מקיים מרכז חיים משותף בישראל עם הוריו. לצורך כך יש לבדוק כניסות ויציאות, אישורים מביה"ס, וכיוב', בהתאם לשיקול דעתה של הלשכה, וכן לוודא כי ההורים לא עזבו את הארץ בעוד הקטין נותר בישראל בגפו, או כי הקטין לא עזב את הארץ בגפו או עם הוריו (סעיף ד.2.ב. לנוהל). במידה ולא מתקיים אחד או יותר מהתנאים, יש להעביר את הבקשה להתייעצות עם דסק אשרות במטה (סעיף ד.2.ד. לנוהל). בתום 3 שנים ברישיון ארעי מסוג א/5, במידה שהמבקש עודנו קטין, באפשרות הוריו להגיש עברו בקשה להענקת אזרחות ישראלית לפי סעיף 9 לחוק האזרחות או בקשה לרישיון לישיבת קבע, בכפוף להוכחת קיום מרכז חיים משותף של הקטין עם הוריו בישראל והעדר מניעה פלילית או ביטחונית כנדרש בנוהל. במידה והמבקש בגר, באפשרותו להגיש בקשה להתאזרחות או לחילופין להגיש בקשה לרישיון לישיבת קבע על פי בחירתו.

הזכות לחיי משפחה הוכרה בפסיקה כזכות יסוד חוקתית הקשורה לכבוד האדם [ע"מ 1038/08 מדינת ישראל נ' געאביץ (11.08.2009); ע"מ 9102/12 קוזמינה נ' משרד הפנים רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול (26.08.2014)]. חשיבות השמירה על התא המשפחתי הוזכרה שוב ושוב בפסיקה, ובמיוחד חשובה ההגנה על התא המשפחתי כאשר בתא זה נכלל קטין [בג"ץ 7052/03 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים, פ"ד סא(2) 202 (14.05.2006)].

לאור האמור לעיל, אני סבור כי יש לפרש את הנוהל של המשיב ואת המדיניות המתבטאת בנוהל זה באופן שיתאים למציאות החיים כיום. סעיף 4א' לחוק השבות מרחיב את מעגל הזכאות לשבות ומעודד יהודים לעלות לישראל מבלי לוותר על אחדות משפחתם [בג"ץ 5517/16 יעקובוב נ' שר הפנים (24.04.2018)]. אמנם נין של יהודי אינו כלול בהרחבה זו, אך נכדים ליהודים והורים לנין ליהודי הם זכאי שבות ויש לפרש את הוראות הנוהל והקריטריונים שבו כך שיגנו על זכותם למשפחה, על מנת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

לעודד עליה שלהם בלי שיאלצו לוותר על הקשר עם ילדיהם הקטינים. גם לילדים הקטינים זכות לחיי משפחה וזכות זו אינה מתבטלת כאשר הילד הקטין והוריו מתגוררים במדינות שונות, במיוחד במציאות החיים כיום, כאשר ניתן לשמור על חיי המשפחה ואחדות המשפחה גם באמצעים טכנולוגיים שונים ובאמצעות ביקורים תכופים כאשר בני המשפחה נמצאים במדינות שונות. הרציונל שעומד מאחורי הנוהל שבנדון הוא לאפשר שמירה על התא המשפחתי הקיים ערב העלייה ארצה.

בנסיבות העניין, אינני סבור כי שהייתה של הקטינה מספר שנים מחוץ לישראל אצל סבתה, בשל סיבות שונות הנובעות מקשיי קליטה וקשיים כלכליים של המשפחה כולה, מהווה פירוק של התא המשפחתי. אין מחלוקת כי לא ניתן הקשר בין בני המשפחה והתא המשפחתי לא התפרק. ההורים שמרו על קשר עם ילדיהם הקטינים גם כאשר הקטינים שהו במדינה אחרת וההורים המשיכו לפעול על מנת לאחד את התא המשפחתי ולאפשר תנאי מחיה בסיסיים המאפשרים למשפחה לחיות יחד. ההורים אף ככל הנראה לא היו מודעים לכללי הנהלים של המשיב, זאת בשל קשיי שפה ואותם קשיי קליטה שהכבידו עליהם. למרות הקשיים, המטרה של איחוד התא המשפחתי ושמירה על הקשר תמיד הייתה בראש מעיניהם. הם חיפשו עבודה ובית, שלחו כספים וערכו ביקורים אצל הקטינים, כל זאת עד שהמצב אפשר השבת הקטינים ארצה על מנת שיתאחדו עם הוריהם.

בנסיבות העניין, ולאור תכלית הנוהל שמטרתה לשמור על איחוד התא המשפחתי של נכד של יהודי שעלה ארצה, ומאחר שהעוררת עדיין קטינה ובראיה כוללת של כל הנסיבות, יש מקום להיעתר לבקשת העוררים ולאפשר לעוררת 3 לקבל מעמד בישראל מכוח נוהל מתן מעמד לנין של יהודי, וזאת למרות שהייה של מספר שנים מחוץ לישראל, אשר ככל הנראה הייתה הכרח של המציאות אך לא גרמה לניתוק התא המשפחתי שיש להגן עליו ולשם כך נועד הנוהל. אני סבור כי יש להעניק לנוהל את הפרשנות הנכונה לצורך מילוי אחר התכלית שלשמה הוא נועד, שהיא הסדרת מעמדו של קטין שהוא ניין של יהודי וזאת על מנת לאפשר את שמירת התא המשפחתי הקיים ערב עלייתם של בני המשפחה ארצה.

מעובדות המקרה עולה כי התא המשפחתי שהיה קיים ערב עלייתם של העוררים ארצה לא התפרק ויש להמשיך ולשמור עליו מאוחד, במיוחד כאשר מדובר בילדים קטינים. הנוהל נועד כדי לשמר את התא המשפחתי שהיה לנכד של יהודי ערב העלייה ארצה וכן כדי למנוע הענקת מעמד קבע למי שקשרי המשפחה שלו עם העולה אינם אמתיים. הנוהל מאפשר הפעלת שיקול דעת על ידי המשיב והתנאי בדבר קיום מרכז חיים משותף של הילד בישראל עם הוריו באופן רציף מיום העלייה ארצה אינו מאיין לחלוטין את האפשרות לפעול בהתאם לנוהל (סעיף ד.2.ד. לנוהל). אני סבור כי במקרה זה היה על המשיב לפרש את הנוהל כך שניתן לאפשר לקטינה, העוררת 3, אשר עדיין הינה קטינה צעירה התלויה בהוריה, להתחיל תהליך של קבלת מעמד בהתאם לנוהל החל מיום חזרתה ארצה, זאת עקב היותה קטינה, נינה לנכד של יהודי שעלה ארצה, ומאחר שהתא המשפחתי לא פורק במהלך הזמן שבו שהתה הקטינה מחוץ לישראל.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 30397-10-23 פלוני ואח' נ' רשות האוכלוסין והגירה ומעברי הגבול, היחידה המשפטית, משרד הפנים.

תיק חיצוני: 4351-22

אין ספק שהנוהל לא צפה את כל הנסיבות האפשריות ויש להכיר גם במקרים חריגים של אילוצים שמנעו מבני המשפחה של נכד של יהודי לחיות בישראל מגורי קבע מיד עם עלייתו של ההורה ארצה. במקרה זה, כאמור, לאור היותה של הבת קטינה ולאור השמירה על התא המשפחתי שהיה קיים ערב העלייה ארצה, כאמור לעיל, יש לפרש את הנוהל כך שניתן להחילו גם כעת על העוררת 3. במקרה זה ראוי לבחון את זכויות ההורים, הנכד של היהודי ואשתו, ביחד עם טובת הקטינה ובהתחשב במציאות החיים שאילצה אותם לחיות תקופה מסוימת במדינות שונות, תוך שהם שומרים על איחוד התא המשפחתי הקיים. יש לבצע התאמה של הנוהל למציאות החיים כיום שבה ניתן לשמור על איחוד התא המשפחתי גם כאשר בני המשפחה שוהים למשך תקופה מסוימת במדינות נפרדות. פרשנות זו בנסיבות המקרה הנוכחי מקיימת את תכליתו של הנוהל, במיוחד כאשר מדובר בקטינה בגיל צעיר, המבקשת לחיות עם הוריה זכאי השבות.

סיכום וסעדים:

בסיכומי של דבר, לאור המפורט לעיל, אני סבור כי הצדק הוא עם העוררים לגבי פרשנות הנוהל בנסיבות העניין והחלת תכלית הנוהל. במקרה זה אני סבור כי לשם "שמירת התא המשפחתי הקיים ערב עלייתם ארצה" יש לאפשר לעוררת 3 לקבל מעמד בהתאם לנוהל שבנדון. על כן, הערעור מתקבל. העוררת 3 תקבל מעמד כנינה של יהודי עם האשרה המתאימה בהתאם לנוהל שבנדון, כאשר התקופות המנויות בנוהל ימנו מיום חזרתה של העוררת 3 לישראל.

המשיב יישא בהוצאות העוררים בסכום כולל של 10,000 ₪.

המזכירות תעביר עותק מפקס הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"ד טבת תשפ"ד, 26 דצמבר 2023, בהעדר הצדדים.

רון שפירא, נשיא